

**ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ
ЮРИДИЧНОЇ АРГУМЕНТАЦІЇ ПРИ УХВАЛЕННІ СУДОВОГО
РІШЕННЯ У ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ІНСТРУМЕНТУ ДЛЯ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ В ЮРИДИЧНИХ ШКОЛАХ
США**

Розглядаючи питання використання методів юридичної аргументації при ухваленні судового рішення, необхідним є звернення до прагматичної позиції в юриспруденції.

Б. Батлер визначає юридичний прагматизм як теорію, яка є критично налаштованою стосовно традиційних концепцій, особливо щодо теорії ухвалення судового рішення (adjudication) [1]. Класична теорія приділяє особливу увагу якості юридичних фактів, ретельному аналізу прецедентів і аргументації за аналогією. У юридичному прагматизмі підкреслюється, що право є практикою, специфічною у конкретному контексті, що воно не має раз і назавжди визначених підстав, а тому залишається інструментальним, тобто таким, що мусить постійно зважати на перспективу судових рішень. Прагматична позиція в юриспруденції породжує багато філософських питань до традиційних концепцій права.

Перш за все, це питання щодо *класичної картини ухвалення судового рішення*. Класична модель юридичної аргументації в загальному праві заснована на методі «кейсбук» (casebook method), використанні прецеденту та аргументів за аналогією. Метод кейсбук припускає, що істотні й вичерпні матеріали для юридичного рішення підсумовані в опублікованих думках, які супроводжують рішення по спрах у суді. Суддя, щоб винести належний вирок, досліджує різноманітні ситуації, проаналізовані в попередніх рішеннях по інших справах, які здаються релевантно подібними. Власне, кейсбук (дослівно – книжка випадків) є збіркою матеріалів типових справ, що містить у собі певні дані, необхідні для

рішення. Від прецедентів і письмових думок суддів «дистилюється» конкретний вердикт по розглянутому судом випадку. З огляду на юридичну суперечку, практик (суддя, адвокат тощо) розглядає попередні випадки для подібних ситуацій і потім намагається дистилювати підстави, які були прийняті як юридично відповідні для позиції його клієнта. Із цих джерел має бути зроблений юридичний висновок.

Ця класична картина юридичної аргументації вперше була запропонована колишнім деканом юридичної школи Гарварда К. К. Ленгделом (Christopher Columbus Langdell). К. К. Ленгдел створив перший кейсбук у якості освітнього інструменту, і пов'язав цей тип навчальної книги із Сократовим стилем навчання, що безроздільно панує в американській юридичній освіті. Кейсбук і Сократів метод припускають дещо замкнене і раціоналістичне уявлення про правові інститути. Інше впливове і більш сучасне джерело класичної моделі представлене в книзі Е. Леві (Edward Levi) «Вступ до юридичного міркування» Е. Леві описує юридичне міркування як «процес у три кроки» («three-step process»), де «спочатку визначається подібність між випадками; потім встановлюється правило закону, що було використане в першому випадку; потім дане правило закону застосовують до іншого випадку» [2, с. 2]. При цьому неявно припускається, що, як тільки визнана подібність між випадками, юридичне міркування зводиться до створення логічно коректної дедукції, приймаючи положення закону за більший засновок і твердження фактів за менший засновок.

Б. Батлер вважає, що найбільш впливовим сучасним захисником класичної моделі є Роналд Дворкін. Теорія Р. Дворкіна функціонує і як нормативна, і як дескриптивна теорія. У її дескриптивному аспекті ця теорія описує, що саме судді фактично роблять, доходячи до юридичного висновку. Власну версію ухвалення судового рішення Р. Дворкін в «Імперії права» називає «право як порядність». Відповідно до його теорії,

узгодженість із минулими судовими рішеннями повинна сприйматися як одна з найважливіших юридичних чеснот. Він пропонує порівняння цього процесу з «романом-ланцюгом», тобто «романом з продовженнями» («chain-novel»), щоб обґрунтувати центральну роль прецеденту в праві. Роман-ланцюг – це роман, у якому різними авторами за один раз пишеться лише один розділ.

Після створення кожного нового розділу роман передають новому авторові для подальшої розробки. Р. Дворкін вважає, що в цьому процесі ми звичайно хотіли б, щоб кожен новий автор вважав за потрібне зв'язувати свою розповідь з попередніми і поважати зміст тих частин, що вже закінчені. Автор, який не зважає на це правило, не виконує належним чином свою роль. Р. Дворкін наголошує, що ті ж самі припущення повинні керувати юридичним світом і, зокрема, діяльністю судді. Таким чином, кожен новий випадок походить на новий розділ в романі-ланцюзі [3, с. 237]. На думку Б. Батлера, попри те, що Р. Дворкін заперечує чисто дедуктивістську картину, запропоновану К. К. Ленгделом, і закликає зважати на моральний вимір в додаток до традиційних юридичних матеріалів і методів, він все ж залишається прихильником класичного погляду на прийняття судового рішення.

Список використаних джерел:

1. Butler Brian Edgar. Legal Pragmatism [Electronic resource] / Butler Brian Edgar // Internet Encyclopedia of Philosophy – Mode of access : <http://www.iep.utm.edu>. – The titles of the screen.
2. Леви Э. Х. Введение в правовое мышление / Э. Х. Леви. – М. : Наука, 1995. – 116 с.
3. Dworkin R. Law's Empire / R. Dworkin – Cambridge, massachusetts ; London, England : The Belknap Press of Harvard university Press, 1986. – XIV, 471 p.